

Sygn. akt I Ca 173/13

POSTANOWIENIE

Dnia 5 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Łomży I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	Janusz Wyszyński (spr.)
Sędziowie:	Włodzimierz Wójcicki Anna Kacprzyk
Protokolant:	Anna Sobieska

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2013 r. w Łomży

na rozprawie sprawy

z wniosku M. R. i A. R.

z udziałem (...) SA z siedzibą w L. Oddziału w B.

o zasiedzenie

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Zambrowie

z dnia 8 marca 2013 r., sygn. akt VI Ns 84/13

postanawia:

I. apelację oddalić;

II. zasądzić od wnioskodawców M. R. i A. R. na rzecz uczestnika (...) SA z siedzibą w L. Oddziału w B. kwotę 120 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania za instancję odwoławczą.

Sygn. akt I Ca 173/13

UZASADNIENIE

Wnioskodawca M. R. i A. R. wnieśli o ustanowienie służebności przesyłu na ich nieruchomości położonej w C. za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 100.000 zł.

(...) SA z siedzibą w L. wniosła o oddalenie wniosku w całości.

Postanowieniem z dnia 08 marca 2013 r. wydanym w sprawie sygn. akt VI Ns 84/13 Sąd Rejonowy w Zambrowie VI Zamiejscowy Wydział Cywilny w W. Mazowieckiem oddalił wniosek i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd ten ustalił, że przesyłowa energetyczna linia napowietrzna SN 15 kV o nazwie C. (...) została oddana do eksploatacji w dniu 30.12.1966 r. W skład przedmiotowej linii wchodził też słup elektryczny posadowiony na działce noszącej wówczas ewidencyjny numer 452. Z działką tą graniczyła działka numer (...), co do której jako właściciel był wpisany w księdze wieczystej Kw nr (...) Skarb Państwa. Decyzją z dnia 02.02.1972 r. nr 4/72 Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej (...) w S. postanowił ustanowić na rzecz H. i Z. małżonków N. prawo użytkowania wieczystego działki numer (...) o powierzchni 0,08 ha położonej w C. przy ulicy (...). Aktem notarialnym z dnia 19.11.1972 r. H. i Z. małżonkowie N. nabyli od Skarbu Państwa prawo użytkowania powyższej działki i prawo własności znajdujących się na niej budynków. W 1973 r. działka numer (...) została podzielona na trzy działki ewidencyjne, przy czym najmniejsza z nich działka numer (...) o powierzchni 0,02 ha przylegała do działki numer (...). Podczas odnowienia operatu ewidencji gruntów miasta C. w latach 1978-1983 dotychczasowa działka numer (...) i przyległa do niej działka numer (...) oznaczone zostały jednym numerem (...) oraz nastąpiło powiększenie powierzchni działki z 0,0800 ha do 0,0908 ha. Aktem notarialnym z dnia 28.04.1986 r. H. i Z. małżonkowie N. sprzedali warunkowo wieczyste użytkowanie działki numer (...) oraz własność domu H. M.. Decyzją numer GK. VIII. (...) -3-119/90 Wojewoda (...) stwierdził, że Gmina i Miasto C. nabyła z mocy prawa własność działki nr 1636, a decyzją numer GG. (...) z dnia 20.07.1998 r. Burmistrz Miasta C. przekształcił prawo użytkowania wieczystego tej działki w prawo własności na rzecz H. M., który dnia 11.03.1999 r. sprzedał przedmiotową (...). Przez cały czas od chwili posadowienia do chwili obecnej w tym samym miejscu stał słup elektryczny, o którym mowa we wniosku, a pracownicy zakładu energetycznego dokonywali okresowych przeglądów i napraw linii przesyłowej.

Sąd Rejonowy ustalił nadto, że zakład energetyczny funkcjonował jako przedsiębiorstwo państwowe, początkowo w ramach gospodarki nakazowo - rozdzielczej właściwej dla ustroju gospodarczego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Po zmianach ustrojowych wywołanych przełomem 1989 r. było to przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) z siedzibą w B.. Zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 09.07.1993 r., a następnie aktem notarialnym z dnia 12.07.1993 r. nastąpiło przekształcenie ww. przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną, której nazwa brzmiała Zakład (...) Spółka Akcyjna. Po dalszych przekształceniach podmiotowych rozpoczęła działalność (...) sp. z o. o., przekształcona następnie w spółkę akcyjną, na którą przeszła własność urządzeń przesyłowych wraz z prawami z nimi związanymi.

Mając powyższe ustalenia na uwadze Sąd Rejonowy przyjął, że wniosek o ustanowienie służebności przesyłu nie zasługiwał na uwzględnienie z uwagi na fakt, że w niniejszej sprawie spełnione zostały przesłanki potrzebne do zasiedzenia przez uczestnika służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Linia przesyłowa była budowana w czasie, gdy nieruchomości (działka o nr (...) w C.) stanowiła własność Skarbu Państwa. Z chwilą scalenia działek (...) w jedną działkę numer (...) nastąpiło rozdzielenie posiadania linii od użytkowania wieczystego gruntu jakie przysługiwało Z. i H. N., przy czym własność gruntu należała nadal do Skarbu Państwa, które było też wówczas właścicielem Zakładu (...). Po roku 1989, gdy nastąpiła rezygnacja z zasady jednolitej własności państwowej nastąpiło uwłaszczenie przedsiębiorstw państwowych i od tej chwili mógł rozpocząć bieg termin zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Dokładnie uwłaszczenie przedsiębiorstwa państwowego nastąpiło w dniu 5 grudnia 1990 r. na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami, dlatego ten dzień stanowi początek biegu zasiedzenia w sprawie niniejszej. Sąd Rejonowy wskazał, że przepisy o prawnej możliwości ustanowienia służebności przesyłu zostały wprowadzone do porządku prawnego dopiero w dniu 03.08.2008 r. Sam fakt istnienia linii przesyłowej w obrębie nieruchomości należącej do Skarbu Państwa przed zmianami wywołanymi ustanowieniem wieczystego użytkowania uzasadnia pogląd, że poprzednik prawny uczestnika rozpoczynając bieg zasiedzenia służebności był w dobrej wierze. Dlatego nabycie służebności w drodze zasiedzenia nastąpiło przez uczestnika z dniem 06.12.2010 r.

O kosztach rozstrzygnięto na zasadzie art. 520 § 2 k.p.c.

Apelację od powyższego orzeczenia złożyli wnioskodawcy M. R. i A. R., na podstawie art. 368 § 1 pkt 1 k.p.c. zaskarżając je w całości. Na podstawie art. 368 § 1 pkt 2 kpc zaskarżonemu orzeczeniu zarzucili:

1. Naruszenie prawa materialnego, tj. art. 172 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i błędną wykładnię wskutek uznania, że rozpoczynając bieg terminu zasiedzenia poprzednik prawny uczestnika był w dobrej wierze, podczas gdy przed rozpoczęciem biegu terminu zasiedzenia poprzednik uczestnika nie posiadał dobrej wiary;
2. Naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów zgromadzonych w sprawie, wskutek przytoczenia orzeczenia na poparcie swojego stanowiska wydanego w oparciu o odmienny stan faktyczny oraz wskutek stwierdzenia zasiedzenia na rzecz uczestnika pomimo tego, że nie upłynął okres 30 - letni uprawniający uczestnika do nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie.

Na podstawie art. 368 § 1 pkt 5 kpc wnieśli o:

1. Zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie powództwa w całości;
2. Zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

W przypadku braku podstaw do wydania orzeczenia reformatoryjnego wnieśli o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania.

W odpowiedzi na apelację uczestnik postępowania (...) SA z siedzibą w L. wniósł o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od wnioskodawców na rzecz uczestnika postępowania kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jako niezasadna musiała zostać oddalona.

Na wstępie podkreślić należy, że zarzut apelacyjny naruszenia prawa materialnego na gruncie niniejszego postępowania jest nie tylko całkowicie bezzasadny ale i chybiony, skoro skarżący kwestionuje nie tylko zastosowanie określonych przepisów kodeksu cywilnego, ale jednocześnie poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne, do czego w istocie zmierza zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc. Naruszenie bowiem prawa materialnego może mieć miejsce jedynie w sytuacji błędnej wykładni przepisu lub niewłaściwego zastosowania, w prawidłowo ustalonym stanie faktycznym.

Niezależnie jednak od wadliwie skonstruowanego zarzutu naruszenia prawa materialnego podkreślić należy, że Sąd Okręgowy podziela w całości rozważania Sądu I instancji na temat oceny prawnej prawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie.

Przede wszystkim wskazać należy, że domniemanie dobrej wiary z art. 7 k.c. działające na rzecz pozwanego (...) SA w L. oddziału w B. nie zostało obalone w toku niniejszego postępowania.

Powszechnie przyjmuje się, że pojęcie dobrej wiary oznacza stan wyrażający się w błędnym, ale usprawiedliwionym przekonaniu o istnieniu jakiegoś prawa lub stosunku prawnego lub też sytuacji istotnej z punktu widzenia prawa, mimo że rzeczywisty stan prawny obiektywnie oceniany jest odmienny. W niniejszej sprawie takie właśnie przekonanie towarzyszyło przedsiębiorstwu państwowemu, który posadawiał linię energetyczną, w tym słup elektryczny na nieruchomości należącej wówczas do Skarbu Państwa. Brak jest bowiem podstaw do zakwestionowania, że działka numer (...) w chwili wznoszenia urządzeń energetycznych stanowiła własność Skarbu Państwa. Niewątpliwie doszło do pierwotnego nabycia własności nieruchomości o numerze ewidencyjnym (...). Przeciwnieństwem pochodnego nabycia posiadania, wykluczającym zastosowanie art. 176 § 1 k.c., jest wejście w posiadanie rzeczy w sposób pierwotny. Nabycie posiadania w sposób pierwotny nie jest uregulowane w Kodeksie cywilnym. Następuje ono w wyniku jednostronnego aktu zawładnięcia rzeczą z wolą posiadania jej dla siebie, a zawładnięcie to może dotyczyć rzeczy niczyjej, nowo

powstałej, a także rzeczy będącej w posiadaniu innej osoby (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2007 r., I CSK 64/07, LEX nr 286763). Okoliczności posadawiania linii przesyłowej na nieruchomości Skarbu Państwa nie kwestionuje w istocie autor apelacji. Dodać też należy, że Skarb Państwa funkcjonował jako właściciel nieruchomości, na której posadowiona została linia energetyczna aż do 1998 r., kiedy to nastąpiło przekształcenie prawa użytkowania wieczystego tej nieruchomości w prawo własności na rzecz H. M..

Jednocześnie za nieuprawniony uznać należy pogląd, który wyłania się z analizy uzasadnienia środka odwoławczego, zgodnie z którym dla przyjęcia dobrej wiary jako przesłanki okresu zasiedzenia służebności przesyłu, konieczne jest wykazanie istnienia teź dobrej wiary przez cały okres posiadania prowadzący do zasiedzenia. Skoro odpowiednie zastosowanie będą w tym przypadku miały przepisy dotyczące zasiedzenia własności nieruchomości (art. 292 zd. 2 k.c.), istotna będzie jedynie dobra wiara na początku okresu posiadania prowadzącego do zasiedzenia. Przepis art. 172 § 1 kc stanowi bowiem o „uzyskaniu” posiadania (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 grudnia 2012 r., I ACa 471/12, lex 1271991, patrz też: Kodeks cywilny z komentarzem pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2008 r., t.1 s. 624). Nawet więc ewentualna utrata dobrej wiary w czasie trwania posiadania nie miałaby dla zasiedzenia znaczenia.

Nie było też sporne, że uczestnik (...) SA jest następcą prawnym Zakładu (...) SA, która to spółka z kolei była następcą zakładu energetycznego będącego Przedsiębiorstwem Państwowym. Na skutek wskazanych przekształceń uczestnik (...) SA wstąpił we wszystkie prawa i obowiązki swojego poprzednika prawnego. Wskazuje na to wprost także treść art. 5 ustawy z dnia 05 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa (Dz. U. nr 16 poz. 69), zgodnie z którym spółka powstała w wyniku przekształcenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki przekształconych przedsiębiorstw państwowych. Dlatego też możliwe stało się doliczenie do biegnącego terminu zasiedzenia okresu posiadania poprzedników pozwanej Spółki, przy uwzględnieniu jego charakteru – w dobrej wierze. Wbrew twierdzeniom autora apelacji nie niweczy tego fakt, że w dniu 05 grudnia 1990 r. nieruchomość była w użytkowaniu wieczystym osób postronnych, bowiem właścicielem nieruchomości we wskazanej dacie w dalszym ciągu był Skarb Państwa. W wyniku bowiem ustanowienia użytkowania wieczystego nie dochodzi do zniesienia prawa własności.

Bez wpływu na rozstrzygnięcie w sprawie niniejszej pozostaje przytoczona w uzasadnieniu apelacji treść wyroku Sądu Najwyższego z dnia 09 grudnia 2009 r. IV CSK 291/2009. Umknęło bowiem uwadze autora apelacji, że za początek biegu zasiedzenia w sprawie niniejszej Sąd I instancji przyjął dzień 05 grudnia 1990 r., bez zaliczania okresu posiadania poprzedników prawnych uczestnika postępowania do dnia 01 lutego 1989 r.

Z uwagi na fakt, że apelacja sporządzona została przez podmiot fachowy, a po przeprowadzeniu analizy całokształtu treści apelacji jako wiodący okazał się zarzut naruszenia prawa materialnego przyjąć należało, że nie kwestionuje on ustaleń faktycznych w sprawie, do czego w istocie zmierzał zarzut naruszenia art. 233 kpc. Tym niemniej zaznaczyć należy, że brak było możliwości ustosunkowania się do tego zarzutu także z uwagi na fakt, że apelujący nie wskazał orzeczenia, na którym w jego mniemaniu w sposób nieuprawniony oparł się Sąd I instancji.

Mając na uwadze powyższe trafnie przyjął Sąd Rejonowy, że poprzednicy prawni uczestnika postępowania byli posiadaczami w dobrej wierze.

Z tych przyczyn na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację.

O kosztach orzeczono mając na uwadze treść art. 520 § 2 kpc oraz § 7 pkt 3 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. nr 163 poz. 1349 ze zm.).